

Katarina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef

Yttrande avseende remiss "Handlingsplan för biologisk mångfald i Stockholms stad"

Områdesnämnden för naturvetenskap har erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter på ovanstående remiss. Ärendet har beretts av professor Kristoffer Hylander, Institutionen för ekologi, miljö och botanik.

Stockholms universitet är generellt positiva till den föreslagna planen. Vi anser att de fem huvudstrategierna är väl utvalda och kompletterar varandra bra. Vi anser, liksom en del tidigare svar i den interna remissrundan, att det är angeläget att gå vidare med konkreta åtgärdsplaner och att säkra resurser för detta, så att inte denna handlingsplan bara blir en skrivbordsprodukt.

Vi vill lyfta fram några perspektiv som vi tycker borde stärkas i handlingsplanen.

Det unika med en stad och i detta fall Stockholm

Att arbeta med de globala och nationella målen för biologisk mångfald i en stad har helt andra förutsättningar än på landsbygden. Detta bör ännu tydligare genomsyra denna plan. För många artgrupper och naturtyper kommer Stockholm stad aldrig bli viktig ur ett nationellt eller regionalt perspektiv p.g.a. de speciella förutsättningarna: fragmenterad natur, små ytor, många människor, o.s.v. Däremot kanske det finns områden där staden istället har lika bra eller t.o.m. bättre förutsättningar än landsbygd eftersom de areella näringarna inte bedrivs på samma sätt och det finns större behov av natur för rekreation och större ekonomiska resurser att sköta sådana områden. Detta perspektiv finns men kan bli ännu tydligare i den nuvarande skrivningen (t.ex. fokuset på gamla ekar och tallar är en sådan sak). Det skulle kunna vara värdefullt om man kunde ytterligare förstärka sådan typ av värdefull natur och populationer av arter som trivs i ett fragmenterat landskap och inte störs av närvaro av människor. Arter gynnade av gamla träd är ett prioriterat område, men kanske det finns fler sådana grupper

Områdesnämnden för naturvetenskap

(störningsskyddade arter, arter i behov av blomrika områden etc). Här kan det behövas mer kunskap och analys kring vilken roll städer och stadsnära natur kan spela generellt för att nå uppsatta regionala och nationella mål, men också avseende Stockholm stads roll nu och i framtiden.

Biologisk mångfald/vardagsnatur

Man kan vara mer tydlig i rapporten ifall strategier och förslag syftar till att Stockholm stad bidrar till måluppfyllelse i ett regionalt och nationellt perspektiv eller om det mer handlar om att utveckla en rik vardagsnatur. Både dessa perspektiv är viktiga, men kan ibland kanske komma i konflikt (se nedan), åtminstone vad gäller prioriteringar av resurser. T.ex. är det lite oklart vad syftet är med betoningen av pollinatörer i handlingsplanen. Pollinatörer kan vara viktiga i jordbruket, men det finns inga gårdar kvar i kommunen. De kan vara viktiga för människor som odlar i trädgårdar och källonlotter, men det är oklart om det finns ett behov av att höja produktiviteten i dessa områden genom att förstärka pollinatörssamhällena. Kanske man bör överväga också ett annat perspektiv än ekosystemtjänsterna här; att det finns ett värde i sig att stärka mångfalden av växter och insekter generellt för att skapa en varierad natur till glädje för stadens invånare och i bästa fall också i ett större perspektiv stärka populationer av vanliga såväl som ovanliga arter i regionen.

Konflikter och avvägningar

I en stad finns många viljor och planer och det är oundvikligt att det finns målkonflikter. Detta perspektiv finns med i planen, men kan stärkas. Det finns ingen poäng med att inte lyfta upp sådant till ytan eftersom det då ändå kommer upp i ett senare skede. Vissa konflikter kan lösas med information och kunskap, vilket kan få opinionen att svänga (t.ex. kanske acceptansen för högar av döda träd öka om man förstår varför de ligger där). Från en stockholmares perspektiv finns det inte bara ekosystemtjänster utan också sådant man skulle kunna kalla ekosystemotjänster. Det kan vara rådjur som betar av trädgårdsväxter, fästingar och deras sjukdomar, mygg, ogenomtränglig vegetation som skapar otrygghet etc. Det är viktigt att vara medveten om detta i ett prioriteringsarbete, vilka värden man skall satsa på, var dessa åtgärder skall göras och motiven bakom. För att få gehör för kraftiga åtgärder till förmån för biologisk mångfald kan det vara viktigt att betona att en rik biologisk mångfald inte behövs överallt. För att nå globala, nationella och regionala mål för biologisk mångfald behöver inte alla gator ha träd eller alla gräsmattor göras om till ängar!

Likaså finns målkonflikter mellan olika typer av natur och biologisk mångfald – gynnar man en typ av arter missgynnas andra. Detta perspektiv bör också tydligare finnas med och belysas

och beskrivas hur man prioriterar i sådana lägen (t.ex. kan principer från punkterna ovan vara till hjälp).

Åtgärdsprogram och unika möjligheter

En dynamisk stad som bygger, bygger om, utvecklar etc. har också förutsättningar att förstärka den biologiska mångfalden och den blågröna infrastrukturen. Detta perspektiv borde kunna vara ännu tydligare i planen. Många typer av naturvärden tar mycket mycket lång tid att skapa och återskapa och i dessa lägen bör man vara mycket försiktig med att förstöra dem, men också planera på mycket lång sikt om det skall vara någon idé att återskapa dessa. Andra värden går snabbare att skapa. Det borde finnas stora möjligheter att utnyttja planering och resurser (maskiner etc.) när man ändå exploaterar till att också skapa värden – våtmarker, sandiga branter i sydlägen, restaurera vattendrag och stränder, skapa död ved etc. Stockholms stad bör ha större möjligheter till sådant än många andra kommuner pga den speciella dynamiska användningen av marken i en expansiv storstad. Det är en god tanke som lyfts fram att försöka få synergieffekter mellan flera mål såsom biologisk mångfald och rent vatten. Det finns ett stort fokus på konnektivitet och det kan vara viktigt i många lägen, men ännu viktigare är troligen kvaliteten på den natur som skyddas, sköts eller restaureras. Många arter i den svenska naturen har relativt god spridningsförmåga, även om stadens hus och transportsystem förstås utgör kraftiga barriärer för många arter.

Henrik Cederquist
Vicerektor för det naturvetenskapliga området

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef